ΕΝΟΤΗΤΑ 10

Εκπαίδευση

Σ' ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ

- Αναλύουμε την προσφορά **του σύγχρονου σχολείου**, αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Συζητάμε για τον **ιδανικό δάσκαλο**.
- Εμπλουτίζουμε το **λεξιλόγιό** μας με λέξεις σχετικές με την **εκπαίδευση**.
- **Παράγουμε λόγο** σε διάφορα επικοινωνιακά πλαίσια καταθέτοντας τη σχολική μας εμπειρία.
- Διαβάζουμε σχετικά **κείμενα** και απαντάμε σε **ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**.
- Εξασκούμαστε στη **σύνταξη προτάσεων** και τον εντοπισμό **κύριων όρων** (υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο κ.λπ.). Διακρίνουμε τα ρήματα σε **αμετάβατα**, **μεταβατικά**, **συνδετικά** και **απρόσωπα**.
- Κάνουμε **λεξιλογικές ασκήσεις με ρήματα,** για να κατανοήσουμε τη σημασία και τη χρήση τους.
- Ελέγχουμε όσα μάθαμε μέσα από ένα **κριτήριο αξιολόγησης**.

Α1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

Το σύγχρονο σχολείο

› Η προσφορά του

- Εφοδιάζει τον άνθρωπο με γνώσεις, με τις οποίες κατανοεί τον κόσμο γύρω του, και τον απαλλάσσει από τον αναλφαβητισμό και τον κοινωνικό αποκλεισμό.
- Τον φέρνει σε επαφή με τη γλώσσα, την ιστορία και τον πολιτισμό της χώρας του, αλλά και την ιστορία και τον πολιτισμό άλλων χωρών / λαών.
- Διαπλάθει την προσωπικότητά του μεταδίδοντάς του κυρίαρχες αρχές και αξίες της κοινωνίας (δικαιοσύνη, αλληλεγγύη κ.ά.).
- Του μαθαίνει να εργάζεται, να αναλαμβάνει ευθύνες και πρωτοβουλίες.
- Καλλιεργεί τις κλίσεις και τα ταλέντα του.
- Τον κοινωνικοποιεί, καθώς του δίνει την ευκαιρία να κάνει γνωριμίες και να δημιουργήσει κοινωνικές σχέσεις.
- Προσανατολίζει τον νέο στο επάγγελμα που θα ακολουθήσει (επαγγελματικός προσανατολισμός) και τον προετοιμάζει για την είσοδό του σε ανώτερες και ανώτατες σχολές.

› Προβλήματα που αντιμετωπίζει

- Παροχή γνώσεων που δεν συμβαδίζουν με τις γρήγορες εξελίξεις που συντελούνται στην επιστήμη, την τεχνολογία, την οικονομία και την κοινωνία, με αποτέλεσμα αυτές να είναι ελλιπείς και αναχρονιστικές.
- Κακογραμμένα σχολικά εγχειρίδια, συχνά δυσνόητα, χωρίς χιούμορ και φαντασία, άρα μη ελκυστικά στον μαθητή.
- Ελλιπής υλικοτεχνική υποδομή: αφρόντιστα σχολικά κτίρια, απουσία εξοπλισμένων εργαστηρίων, βιβλιοθηκών, αθλητικών εγκαταστάσεων, ανεπαρκή οπτικοακουστικά μέσα.
- Εκπαιδευτικοί χωρίς ηθική και υλική στήριξη από την πολιτεία, χωρίς επιμόρφωση και εξειδίκευση.
- Σύστημα αξιολόγησης που ευνοεί την αποστήθιση κι όχι την κριτική σκέψη, καλλιεργεί τη βαθμοθηρία, η οποία προκαλεί άγχος στους μαθητές.

› Προτάσεις βελτίωσης της λειτουργίας του

- Αναβάθμιση υλικοτεχνικής υποδομής:
  – καινούριες κτηριακές υποδομές
  – σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις
  – κατάλληλα εξοπλισμένα εργαστήρια
  – χώροι εκδηλώσεων
  – οργάνωση βιβλιοθηκών (*ηλεκτρονική βιβλιοθήκη*)
  – καλογραμμένα και ελκυστικά σχολικά εγχειρίδια
- Εκσυγχρονισμός των εκπαιδευτικών μεθόδων:
  – χρήση τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία (*π.χ. υπολογιστές, έξυπνοι πίνακες κ.ά.*)
  – βιωματική - ενεργητική μάθηση
  – ένταξη δημιουργικών δραστηριοτήτων
  – αποδέσμευση του σχολείου από την εξεταστική διάσταση
  – διδασκαλία με βάση τις δυνατότητες και τις κλίσεις κάθε μαθητή

- Στήριξη των εκπαιδευτικών, συνεχής επιμόρφωσή τους
- Οργανωμένα προγράμματα ένταξης παιδιών μεταναστών και προσφύγων
- Σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός, που συμβάλλει στη σωστή επιλογή επαγγέλματος
- Έμφαση στις πανανθρώπινες αξίες, στον ανθρωπισμό, στον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, στην ανεμπόδιστη επικοινωνία μεταξύ των λαών

Ο ιδανικός δάσκαλος

Ο σύγχρονος δάσκαλος – παιδαγωγός, για να επιτελέσει αποτελεσματικά τον ρόλο του, πρέπει να:

- Έχει βαθιά γνώση του αντικειμένου που διδάσκει, αλλά και να ανανεώνει και να εμπλουτίζει τις γνώσεις του.
- Έχει διδακτικές ικανότητες και μεταδοτικότητα.
- Αγαπά το παιδί και να αφοσιώνεται σε αυτό.
- Διαθέτει παιδαγωγική ευαισθησία, να έχει δηλαδή ανεπτυγμένη διαίσθηση, που τον βοηθά να διακρίνει τα προβλήματα του παιδιού και να ανταποκρίνεται σε αυτά.
- Είναι δίκαιος και αμερόληπτος και να διατηρεί δημοκρατική στάση και ανεκτικότητα.
- Έχει υπομονή και επιμονή.
- Είναι ευδιάθετος, με χιούμορ και αισιοδοξία για τη ζωή.

> *Ο ιδανικός δάσκαλος είναι εκείνος που γίνεται γέφυρα για να περάσει αντίπερα ο μαθητής του. Κι όταν πια του διευκολύνει το πέρασμα, αφήνεται χαρούμενα να γκρεμιστεί, ενθαρρύνοντας τον μαθητή του να φτιάξει δικές του γέφυρες.*
>
> **Νίκος Καζαντζάκης**

Α2. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Αγωγή = Το σύνολο των ενεργειών που στοχεύουν στην ψυχική, πνευματική και σωματική διάπλαση του ανθρώπου, ιδίως του νέου.

Διαγωγή = Ο τρόπος με τον οποίο συμπεριφέρεται ένας μαθητής απέναντι στους σχολικούς κανόνες: άριστη / κοσμία / μέτρια.

Εκπαίδευση = Η διαδικασία μετάδοσης γνώσης και εμπειρίας, καθώς και η καλλιέργεια και ανάπτυξη των δεξιοτήτων και ικανοτήτων ενός ατόμου σε σχολεία ή με άλλους τρόπους, προκειμένου να προετοιμαστούν για την κοινωνική, επαγγελματική και προσωπική τους ανάπτυξη.

Βαθμίδες εκπαίδευσης:
– **πρωτοβάθμια:** περιλαμβάνει το Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο
– **δευτεροβάθμια:** περιλαμβάνει το Γυμνάσιο, το Γενικό Λύκειο και το Επαγγελματικό Λύκειο
– **τριτοβάθμια:** περιλαμβάνει τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) όπως τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνία κ.ά.

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Η εκπαιδευτική διαδικασία που γίνεται από απόσταση με τη χρήση της τεχνολογίας.

Μάθηση = Η απόκτηση γνώσεων ≠ **αμάθεια =** Η έλλειψη γνώσεων.

Μόρφωση = Η απόκτηση πολλών γνώσεων, καθώς και η πνευματική και ψυχική καλλιέργεια ενός ανθρώπου. **Αλλά και:**

Επιμόρφωση = Επιπλέον μόρφωση και ιδίως εκπαίδευση που παρέχεται σε κάποιον, κυρίως εργαζόμενο, με στόχο τη βελτίωση της επαγγελματικής του ικανότητας.

Παιδεία = Η καλλιέργεια της προσωπικότητας ενός ανθρώπου σε όλους τους τομείς, πνευματικό, ηθικό κ.λπ.

Πρόοδος = Η θετική πορεία, η εξέλιξη προς το καλύτερο, η βελτίωση.

Α3. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

1. *Σε μια σελίδα* ***ημερολογίου*** *να περιγράψετε μια εμπειρία που ζήσατε στο σχολείο και σας έμεινε αξέχαστη!*

2. *Ένας φίλος σας που μένει μακριά σάς γράφει ότι σκέφτεται να εγκαταλείψει το σχολείο. Να του γράψετε μια* ***φιλική επιστολή****, στην οποία εκθέτετε τους λόγους για τους οποίους πρέπει οπωσδήποτε να το συνεχίσει.* ***(120-150 λέξεις)***

3. *Μετά από μια διαδρομή έξι χρόνων στο Δημοτικό Σχολείο, υπάρχει κάποιος/κάποια εκπαιδευτικός που θα ξεχώριζες και γιατί; Μπορείς να αναφερθείς στη συμπεριφορά, στον τρόπο διδασκαλίας, στη σχέση του/της με τα παιδιά και σε ό,τι άλλο κρίνεις σημαντικό. Γράψε ένα* ***κείμενο 120-150 λέξεων που πρόκειται να δημοσιευθεί στη σχολική εφημερίδα.*** *[Δοκιμασία εισαγωγής Προτύπων 2019]*

4. ***Τελειώνεις το Δημοτικό και ανοίγεις τα φτερά σου για το Γυμνάσιο!...***

Με τίτλο «Θεέ μου, έφτασα ως εδώ· πηγαίνω για παραπάνω» και ημερομηνία 2.4.2016, γράψε στο ημερολόγιό σου δύο παραγράφους:

1η: Σκέψεις και συναισθήματα για το σχολείο που αποχαιρετάς.

2η: Προσδοκίες και αποφάσεις για το σχολείο που περιμένεις. *[Θέματα Εκπαιδευτηρίων Η Ελληνική παιδεία 2016]*

5. *Φανταστείτε ότι στο μάθημα της Γλώσσας σας ζητήθηκε να κάνετε μια μικρή έρευνα για το πώς ήταν το σχολείο παλιότερα. Αποφασίζεις να πάρεις συνέντευξη από τον παππού ή τη γιαγιά σου, για να μάθεις πώς περνούσαν εκείνα τα χρόνια στο σχολείο. Ρώτησέ τους:*

Πώς ήταν το σχολείο τότε (το κτήριο, οι αίθουσες, τα βιβλία, οι δάσκαλοι).

Τι δυσκολίες αντιμετώπιζαν.

Αν κατάφεραν να τελειώσουν το σχολείο ή αν χρειάστηκε να το αφήσουν.

Πώς περνούσαν τα διαλείμματα και ποια παιχνίδια έπαιζαν.

Τι θυμούνται πιο έντονα από τα μαθητικά τους χρόνια.

Ύστερα, να γράψετε ένα ***κείμενο 200-250 λέξεων****, στο οποίο να* ***παρουσιάζετε τη συνέντευξη*** *και να* ***εκφράζετε τις δικές σας σκέψεις και συναισθήματα*** *για τη διαφορά ανάμεσα στο σχολείο τότε και σήμερα.*

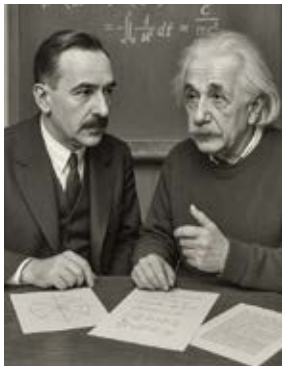
«Το κρυφό σχολειό» (ελαιογραφία), Νικόλαος Γύζης

Β. ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1ο
Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή

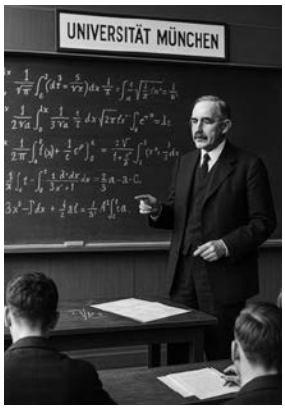
Εικόνα 1

Εικόνα 2

Εικόνα 3

Εικόνα 4

Ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή γεννήθηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 1873 στο Βερολίνο σε οικογένεια με πνευματικές καταβολές. Αν και αρχικά σπούδασε πολιτικός μηχανικός στη Στρατιωτική Σχολή των Βρυξελλών (1891–1895) και εργάστηκε σε μεγάλα έργα, όπως το φράγμα του Ασουάν στην Αίγυπτο, η πραγματική του αγάπη ήταν τα Μαθηματικά. Στην Αίγυπτο περνούσε τον ελεύθερο χρόνο του μελετώντας επιστημονικά συγγράμματα και κάνοντας έρευνες· μάλιστα δημοσίευσε μετρήσεις που πραγματοποίησε στην πυραμίδα του Χέοπος.

Όσο βυθιζόταν στη μαθηματική σκέψη, τόσο καταλάβαινε ότι η μηχανική δεν του αρκούσε. Το 1900, σε ηλικία 27 ετών, εγκατέλειψε μια ασφαλή καριέρα για να σπουδάσει Μαθηματικά στο Βερολίνο και στη Γκέτινγκεν, το κορυφαίο τότε κέντρο μαθηματικών στον κόσμο. Αργότερα δίδαξε σε σπουδαία γερμανικά πανεπιστήμια, όπως της Βόννης, του Βερολίνου και του Μονάχου, κερδίζοντας διεθνή αναγνώριση.

Ο Καραθεοδωρή ασχολήθηκε με την ανάλυση, τη θεωρία μέτρου, τις διαφορικές εξισώσεις, τη θερμοδυναμική και συνέβαλε σημαντικά στη θεμελίωση της σύγχρονης μαθηματικής φυσικής. Το 1920, κατόπιν πρόσκλησης του Ελευθερίου Βενιζέλου, ανέλαβε να οργανώσει το Πανεπιστήμιο Σμύρνης, αν και η Μικρασιατική Καταστροφή δεν επέτρεψε την ολοκλήρωση του έργου.

Η επιστημονική του πορεία τον έφερε σε επαφή με τον Άλμπερτ Αϊνστάιν. Οι δύο άνδρες ανέπτυξαν αλληλογραφία και συνεργάστηκαν πάνω σε μαθηματικά ζητήματα που σχετίζονταν με τη Θεωρία της Σχετικότητας. **Η σχέση τους υπήρξε αμοιβαία σεβαστή και επιστημονικά γόνιμη.**

Πέθανε στις 2 Φεβρουαρίου 1950 στο Μόναχο, αφήνοντας πίσω του σπουδαίο επιστημονικό έργο. Η βαθιά του αγάπη για τα Μαθηματικά και η συμβολή του στην παγκόσμια επιστήμη τον καθιέρωσαν ως έναν από τους σημαντικότερους Έλληνες μαθηματικούς του 20ού αιώνα.

Sansimera.gr (διασκευασμένο κείμενο)

› ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

1. *Ποιο ήταν το πρώτο επάγγελμα του Κωνσταντίνου Καραθεοδωρή;*

Α. καθηγητής μαθηματικών
Β. πολιτικός μηχανικός
Γ. ερευνητής φυσικής
Δ. καθηγητής φιλοσοφίας

2. *Ποιο γεγονός τον οδήγησε να αλλάξει κατεύθυνση και να στραφεί στα Μαθηματικά;*

Α. Η πρόσκληση του Αϊνστάιν για συνεργασία.
Β. Η ανεπάρκεια της μηχανικής να τον ικανοποιήσει.
Γ. Η καταστροφή της Σμύρνης.
Δ. Η έλλειψη θέσεων εργασίας.

3. *Ποια πληροφορία για τον Καραθεοδωρή παρουσιάζει ταυτόχρονα η* ***Εικόνα 4*** *και η* ***δεύτερη παράγραφος*** *του κειμένου;*

Α. Εργάστηκε ως μηχανικός στο φράγμα του Ασουάν.
Β. Δίδαξε σε σπουδαία γερμανικά πανεπιστήμια.
Γ. Μελέτησε την Πυραμίδα του Χέοπος.
Δ. Συνεργάστηκε με τον Άλμπερτ Αϊνστάιν.

4. *Ποιο πεδίο δεν μελέτησε ο Καραθεοδωρή;*

Α. Διαφορικές εξισώσεις
Β. Θεωρία μέτρου
Γ. Θερμοδυναμική
Δ. Αστρονομία

5. *Γιατί η απόφαση του Καραθεοδωρή να εγκαταλείψει την καριέρα του μηχανικού θεωρείται τολμηρή για την εποχή;*

Α. Η μηχανική ήταν επάγγελμα με κύρος και σιγουριά, ενώ τα Μαθηματικά είχαν αβέβαιο μέλλον.
Β. Δεν υπήρχαν πανεπιστήμια στη Γερμανία της εποχής.
Γ. Η οικογένειά του δεν προτίθετο να στηρίξει την απόφασή του.
Δ. Είχε ήδη προσληφθεί σε μεγάλο έργο και διακινδύνευε να μην βρει ξανά εργασία.

6. *Τι πιστεύετε ότι δείχνει η αποδοχή από τον Καραθεοδωρή της πρόσκλησης του Ελευθερίου Βενιζέλου για την οργάνωση του Πανεπιστημίου Σμύρνης;*

Α. Την επιθυμία του να προσφέρει στην εκπαίδευση της Ελλάδας.
Β. Την ανάγκη του να ξεφύγει από τη Γερμανία.
Γ. Την αδιαφορία του για τα μαθηματικά.
Δ. Την πολιτική του φιλοδοξία.

7. *Η σχέση Καραθεοδωρή και Αϊνστάιν χαρακτηρίζεται* ***ως αμοιβαία σεβαστή και επιστημονικά γόνιμη.*** *Δηλαδή:*

Α. Στηριζόταν σε προσωπική φιλία και όχι σε επιστημονική συνεργασία.
Β. Υπήρχε αλληλοεκτίμηση και συνεργάστηκαν αποδοτικά.
Γ. Αν και υπήρχε ανταγωνισμός μεταξύ τους, τελικά συνεργάστηκαν καλά για το καλό της επιστήμης.
Δ. Ήταν τυπική και δεν απέδωσε «καρπούς».

8. *Ποια εικόνα συνδέεται με την περίοδο των σπουδών του στη μηχανική;*

Α. Εικόνα 1
Β. Εικόνα 2
Γ. Εικόνα 3
Δ. Εικόνα 4

9. *Ποια ήταν η σχέση του Καραθεοδωρή με τη Θεωρία της Σχετικότητας, όπως φαίνεται από την* ***Εικόνα 2*** *και την προτελευταία παράγραφο του κειμένου;*

Α. Διατύπωσε ο ίδιος τη θεωρία.
Β. Συνεργάστηκε με τον Αϊνστάιν πάνω σε μαθηματικά ζητήματα που οδήγησαν σε αυτήν.

Γ. Βοήθησε τον Αϊνστάιν, αν και διαφωνούσε σε πολλά μαθηματικά ζητήματα.
Δ. Δεν είχε καμία σχέση.

10. *Πότε πέθανε ο Καραθεοδωρή;*

Α. Στα τέλη του 19ου αιώνα.
Β. Στα μέσα του 19ου αιώνα.
Γ. Στις αρχές του 20ού αιώνα.
Δ. Στα μέσα του 20ούαιώνα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2ο
Summerhill: Ένα διαφορετικό σχολείο

Φανταστείτε να υπήρχε ένα σχολείο, στο οποίο τα παιδιά ανυπομονούν να πηγαίνουν, αλλά και να μένουν εκεί όλη την ημέρα. Φανταστείτε να μην χρειάζεται να διαβάζουν μόνο τα μαθήματα τους, αλλά και να παίζουν, να κατασκευάζουν, να δημιουργούν ή και να μην κάνουν απολύτως τίποτα! Να μην έχει κάγκελα τριγύρω και οι τάξεις να μην είναι κλεισμένες μέσα σε τέσσερις τοίχους, γιατί τα «μαθήματα» γίνονται μέσα στην ίδια την φύση.

Αυτό το σχολείο δεν είναι σενάριο επιστημονικής φαντασίας, ούτε κάτι ουτοπικό. Υπήρχε πριν πολλά χρόνια και υπάρχει ακόμα. Λέγεται Summerhill (Σάμερχιλ) και βρίσκεται στην Αγγλία. Πρόκειται για ένα ανεξάρτητο βρετανικό ολοήμερο σχολείο στην περιοχή Λέιστον. Ιδρύθηκε το 1921 από τον Αλεξάντερ Σάδερλαντ Νιλ. Βασική ιδεολογία του ίδιου αλλά και του σχολείου, είναι ότι το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να προσαρμόζεται στις ανάγκες του παιδιού και όχι το αντίστροφο. Ποια είναι όμως **αναλυτικά** η φιλοσοφία του και γιατί το κάνει τόσο διαφορετικό από τα άλλα σχολεία;

Αρχικά, η βασικότερη αρχή είναι ότι τα παιδιά μαθαίνουν και αναπτύσσονται καλύτερα, όταν δεν υπάρχουν καταναγκασμοί. Υπάρχει ελευθερία επιλογής των μαθημάτων και του τρόπου αξιοποίησης του χρόνου τους. Μια άλλη βασική αρχή είναι ότι όλοι, μαθητές και εκπαιδευτικοί, **συμμετέχουν** από κοινού στην κοινότητα του σχολείου. Καλούνται σε συνελεύσεις, αποφασίζουν ισάξια για σημαντικά ζητήματα, ανεξαρτήτως ηλικίας, μαθησιακού επιπέδου, φύλου κ.λπ.

Αναφορικά με την εκπαιδευτική δομή, οι σημαντικότερες διαφορές σε σχέση με τα άλλα σχολεία είναι ότι δεν υπάρχει η έννοια της «τάξης» και της «χρονιάς». Τα παιδιά, ανάλογα με το ενδιαφέρον και την ικανότητά τους, εντάσσονται σε διάφορα μαθήματα, ακόμα κι αν οι συμμαθητές τους είναι πολύ μεγαλύτεροι ή πολύ μικρότεροι. Κάθε παιδί προχωρά κι εξελίσσεται με τον δικό του ρυθμό.

Ο ίδιος ο Νιλ είχε πει χαρακτηριστικά: «Το παιδί πρέπει να είναι ελεύθερο να ζήσει τη δική του ζωή, όχι τη ζωή που οι αγχωμένοι του γονείς πιστεύουν ότι πρέπει να ζήσει, ούτε μια ζωή **σύμφωνη** με τους σκοπούς ενός εκπαιδευτικού που νομίζει ότι ξέρει καλύτερα».

Το Summerhill, λοιπόν, είναι ένα σχολείο που **προάγει** τη δημοκρατία, την κοινωνική ισότητα και κυρίως την ελευθερία, κάτι που πρέπει όλα τα σχολεία σε όλο τον κόσμο να υποστηρίζουν. Ίσως, με αυτό τον τρόπο να καταφέρουμε **να διαμορφώσουμε** μια πιο υγιή και ισορροπημένη εκπαίδευση και μετέπειτα κοινωνία.

Ανδριωτάκης Μ. (μτφρ. άρθρου απ' το Business Insider)

10

› ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

1. *Ποια από τις παρακάτω προτάσεις που αναφέρονται στο Summerhill δεν αληθεύει, σύμφωνα με το κείμενο;*

Α. Τα μαθήματα ολοκληρώνονται στις έξι το απόγευμα.
Β. Οι μαθητές του αγαπούν ιδιαίτερα το σχολείο τους.
Γ. Κάποιες φορές οι μαθητές δεν καταπιάνονται με καμιά ασχολία.
Δ. Δεν υπάρχουν κανονικές τάξεις όπως στα άλλα σχολεία.

2. *Ποια είναι η κυρίαρχη ιδεολογία πίσω από τη λειτουργία του Summerhill;*

Α. Οι μαθητές υποχρεούνται να προσαρμόζονται στις ανάγκες που έχει το σχολείο για την εύρυθμη λειτουργία του.
Β. Τα παιδιά πρέπει να υπακούν σε κανόνες.
Γ. Μόνο οι μεγάλοι μαθητές μπορούν να αποφασίζουν από κοινού με τους εκπαιδευτικούς για τη λειτουργία του σχολείου.
Δ. Το σχολείο οφείλει να προσαρμόζεται στις ανάγκες κάθε παιδιού.

3. ***αναλυτικά****: Ποια από τις ακόλουθες λέξεις έχει την ίδια σημασία;*

Α. λακωνικά **Β.** διεξοδικά **Γ.** συνοπτικά **Δ.** περιληπτικά

4. ***συμμετέχουν****: Ποια από τις ακόλουθες λέξεις δεν ανήκει στην ίδια οικογένεια λέξεων με το ρήμα;*

Α. υπερέχω **Β.** μετοχή **Γ.** ανέχομαι **Δ.** συμβόλαιο

5. *Σε τι διαφέρει πρωτίστως το Summerhill από τα τυπικά σχολεία;*

Α. Η εξωτερική του όψη δεν παραπέμπει σε σχολείο.
Β. Τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν το μάθημα της αρεσκείας τους ανεξαρτήτως τάξης και χρονιάς.
Γ. Λειτουργεί και κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.
Δ. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τις μέρες και τις ώρες παρακολούθησης των μαθημάτων.

6. ***σύμφωνη****: Ποια λέξη έχει αντίθετο νόημα;*

Α. ανάλογη **Β.** ομόφωνη **Γ.** αντιτιθέμενη **Δ.** παρόμοια

7. *Σύμφωνα με τον Αλεξάντερ Σάδερλαντ Νηλ, ποιος πρέπει να αποφασίζει για τη ζωή των παιδιών;*

Α. Αποκλειστικά οι γονείς τους.
Β. Οι γονείς σε συνεργασία με τους δασκάλους τους.
Γ. Τα ίδια τα παιδιά.
Δ. Οι εκπαιδευτικοί.

8. *Όπως διαβάζουμε στο κείμενο, το Summerhill είναι ένα σχολείο που* ***προάγει*** *τη δημοκρατία. Δηλαδή:*

Α. την προωθεί
Β. την υπερασπίζεται
Γ. τη διαμορφώνει
Δ. τη δημιουργεί

9. *Πώς μπορεί τελικά να συμβάλει το Summerhill στην κοινωνική εξυγίανση;*

Α. Δημιουργώντας μια ισορροπημένη εκπαίδευση και θέτοντας τις βάσεις για μια εξίσου ισορροπημένη κοινωνία.
Β. Προσλαμβάνοντας μεγάλο αριθμό εκπαιδευτικών και μειώνοντας έτσι το ποσοστό των ανέργων.
Γ. Διδάσκοντας στους μαθητές την πειθαρχία και την αφοσίωση στους στόχους τους.
Δ. Με όλους τους παραπάνω τρόπους.

10. ***να διαμορφώσουμε:*** *Ποιο ρήμα έχει την ίδια σημασία;*

Α. να δημιουργήσουμε
Β. να οικοδομήσουμε
Γ. να φτιάξουμε
Δ. όλα τα παραπάνω

Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ: ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

1. *Στις ακόλουθες προτάσεις να χαρακτηρίσετε τα ρήματα ως* ***αμετάβατα (Α), μεταβατικά (Μ)*** *ή* ***συνδετικά (Σ)****. Στη συνέχεια να σημειώσετε τα* ***αντικείμενα*** *και τα* ***κατηγορούμενα****.*

☐ Η κοπέλα στο ταμείο φαινόταν ιδιαίτερα νευρική.
☐ Κοίταζε αγέρωχα στο βάθος.
☐ Η νοσοκόμα φρόντιζε νυχθημερόν την υγεία του ασθενή.
☐ Ο ιδιόρρυθμος γείτονας πρόσφατα διορίστηκε γενικός διευθυντής.
☐ Μετά το σκάνδαλο, ο υπουργός ανακοίνωσε πως παραιτείται.
☐ Το παιδί ήταν απογοητευμένο από την ήττα της ομάδας του.
☐ Τα αδέλφια γέλασαν με την ψυχή τους.
☐ Πρόσφατα επισκεφθήκαμε το μουσείο μοντέρνας τέχνης στη Λισαβόνα.
☐ Του Σπύρου πάντα άρεσε η Ελλάδα.
☐ Να είσαι πάντα συνεπής στις υποχρεώσεις σου.

2. *Να χαρακτηρίσετε καθεμία από τις σημειωμένες λέξεις ως* ***υποκείμενο (Υ), αντικείμενο (Α)*** *ή* ***κατηγορούμενο (Κ)****:*

☐ **Η τηλεόραση** απευθύνεται σε άτομα όλων των ηλικιών.
☐ Τα παιδιά έλυσαν με ευκολία **τις ασκήσεις** της Γλώσσας.
☐ Σύσσωμη **η οικογένεια** παρευρέθηκε στην ορκωμοσία της Ιωάννας.
☐ **Ασθενική** φαινόταν η όψη του.
☐ Μιλώντας **του** πίστεψα πως μετάνιωσε.
☐ Ο Θοδωρής τελικά αποδείχτηκε πολύ **ικανός** στη δουλειά του.
☐ **Τη δουλειά** σου μόνο οφείλεις να κοιτάς.
☐ Ο διαιτητής έδωσε κόκκινη κάρτα **στον παίκτη**.
☐ Μου αρέσουν πολύ **τα ταξίδια**!
☐ **Το να προσβάλλεις τους συναδέλφους σου** δεν σε κάνει εξυπνότερο από εκείνους.

3. *Στις προτάσεις που ακολουθούν να υπογραμμίσετε το* ***κατηγορούμενο*** *και να γράψετε* ***τη μορφή*** *που έχει (επίθετο, μετοχή, πρόταση κ.ά.):*

1. Η νίκη του κόμματος στις εκλογές ήταν μεγαλειώδης. _____

2. Ο αδερφός του χειροτονήθηκε επίσκοπος Καισαρείας. _____

3. Η επιθυμία του ήταν άλλη. _____

4. Η Μαρία εμφανίστηκε ευχαριστημένη. _____

5. Η ώρα είναι πέντε. _____

6. Γίνε ό,τι ονειρεύεσαι στη ζωή σου. _____

7. Το τραπέζι της αυλής ήταν από σίδερο. _____

8. Τι είναι ο άνθρωπος! _____

4. *Σε καθεμιά από τις ακόλουθες προτάσεις να εντοπίσετε το* ***αντικείμενο*** *και το* ***κατηγορούμενο του αντικειμένου****:*

1. Οι ιστορικοί χαρακτήρισαν τον Αλέξανδρο Μέγα.
2. Το δικαστήριο τον έκρινε ένοχο ληστείας.
3. Με μελίσσι παρομοίασε η κυρία την τάξη μας.
4. Ο καθηγητής θεώρησε τον μαθητή αδιάβαστο.
5. Το συμβούλιο ανακήρυξε τον διάσημο ηθοποιό επίτιμο δημότη.
6. Τον εξέλεξαν παμψηφεί δήμαρχο για δεύτερη συνεχόμενη τετραετία.
7. Η κριτική επιτροπή έκρινε την παράσταση πρωτοποριακή.
8. Οι λοιμωξιολόγοι χαρακτήρισαν φονικό τον ιό.

5. *Στις ακόλουθες προτάσεις να υπογραμμίσετε τα* ***ρήματα*** *και να σημειώσετε τα* ***αντικείμενά*** *τους. Στη συνέχεια να τα χαρακτηρίσετε ως* ***μονόπτωτα (Μ)*** *ή* ***δίπτωτα (Δ)****:*

☐ Αφηγήθηκε τη ζωή του κλαίγοντας.
☐ Ο φίλος μου μού έδειξε απόλυτη εμπιστοσύνη.
☐ Μου αρέσουν τα ταξίδια στο εξωτερικό.
☐ Δεν μας είπες πώς ήταν η μέρα σου.
☐ Οι νέοι ονειρεύονται έναν δίκαιο κόσμο.
☐ Η Μαρία έδειξε ευγενικά τον δρόμο στον ξένο.
☐ Μου δίνεις τον λόγο σου;
☐ Το 15μελές του σχολείου διοργάνωσε την εκδρομή με κάθε λεπτομέρεια.

6. *Στις ακόλουθες προτάσεις να εντοπίσετε τα* ***αντικείμενα των ρημάτων*** *και να τα διακρίνετε σε* ***άμεσα (ΑΑ)*** *και* ***έμμεσα (ΕΑ)****:*

1. Ουφ! Μας γέμισε άγχος αυτό το διαγώνισμα.
2. Σου είπε η μητέρα ότι διαφώνησαν;
3. Δεν μας εξήγησες πώς έγινε αυτό.
4. Ο δάσκαλος εξέτασε τον Ανδρέα Μαθηματικά.
5. Ο παρουσιαστής τούς ρώτησε αν αισθάνονται καλά.
6. Τα παιδιά παρέδωσαν στη δασκάλα όσες ασκήσεις τελείωσαν.

7. Το απόγευμα θα σπείρουμε τον κήπο λαχανικά.
8. Ο Γιώργος γέμισε το συρτάρι πολύχρωμες μπάλες.

7. *Στις ακόλουθες προτάσεις να βρείτε αν τα σημειωμένα ρήματα είναι* ***απρόσωπα (Α)*** *ή* ***προσωπικά (Π)*** *και να σημειώσετε το* ***υποκείμενό*** *τους:*

☐ **Πρέπει** να επιστρέψουμε νωρίς στο σπίτι μας σήμερα.
☐ **Επιβάλλεται** να ζεις ταπεινά και τίμια.
☐ Η φωνή του κοριτσιού **ακουγόταν** μέχρι έξω!
☐ **Ακούγεται** πως θα βρέξει καρέκλες!
☐ **Απαιτείται** ενημέρωση για την πρόοδο των μαθητών.
☐ **Φάνηκε** πως το πρόβλημα ήταν δυσεπίλυτο.
☐ **Αξίζει** να παλεύεις για το καλύτερο.
☐ **Αξίζεις** συγχαρητήρια για την προσπάθειά σου!
☐ Το κακό που έκανες **δεν λέγεται**!
☐ **Μπορεί** να αλλάξει η τύχη μας, μην απελπίζεσαι!

8. *Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τους* ***κύριους όρους*** *σε καθεμία από τις ακόλουθες προτάσεις (****Υ: υποκείμενο, Ρ: ρήμα, ΑΑ: άμεσο αντικείμενο, ΕΑ: έμμεσο αντικείμενο, Κ: κατηγορούμενο****):*

1. Ο Γιώργος προσέφερε πορτοκαλάδα στη θεία.
2. Καθημερινά αγοράζουμε φρούτα και λαχανικά για το τραπέζι μας.
3. Οι δημότες ανακήρυξαν τον Χρόνη δήμαρχο.
4. Οι ενδιαφερόμενοι τον ρώτησαν πόσο συχνά ταξιδεύει.
5. Όλοι αισθάνονται ενοχλημένοι από τη συμπεριφορά σου.
6. Μίλησε του Νίκου για το πρόβλημά σου τώρα!
7. Η κατάσταση στη χώρα έχει γίνει πλέον αφόρητη.
8. Λίγο χρόνο για την παρουσίαση μου ζήτησαν μόνο.
9. Στις τριτοκοσμικές χώρες οι λιμοί, οι επιδημίες και οι πόλεμοι δεν έχουν εξαλειφθεί.
10. Θα ήθελε η μητέρα σου να γνωρίσει έναν σύγχρονο ποιητή;

9. *Να επιλέξετε τη* ***σωστή απάντηση****:*

1. Η γέννηση του μικρού γιου **γέμισε** την οικογένεια χαρά. Το ρήμα της πρότασης είναι:
Α. αμετάβατο **Β.** μονόπτωτο **Γ.** δίπτωτο **Δ.** συνδετικό

2. Η κίνησή του **σκόρπισε** χαμόγελο και αισιοδοξία. Το ρήμα της πρότασης είναι:
Α. αμετάβατο **Β.** συνδετικό
Γ. μεταβατικό μονόπτωτο **Δ.** μεταβατικό δίπτωτο

3. Προς το παρόν **φαίνεται** αδύνατη η λύση του συμβολαίου. Ποιο είναι το υποκείμενο του ρήματος;
Α. του συμβολαίου **Β.** αδύνατη
Γ. η λύση **Δ.** το παρόν

4. Τα βιβλία μάς **μαθαίνουν** χίλια πράγματα για τον κόσμο. Ποιο είναι το έμμεσο αντικείμενο του ρήματος;

Α. μας **Β.** χίλια **Γ.** πράγματα **Δ.** τον κόσμο

5. Πρόσφατα διορίστηκε γενικός **διευθυντής** σε γνωστή Μ.Κ.Ο. Τι είναι συντακτικά η σημειωμένη λέξη;

Α. υποκείμενο του ρήματος
Β. αντικείμενο του ρήματος
Γ. κατηγορούμενο του ρήματος
Δ. κατηγορούμενο του υποκειμένου

6. Η Σοφία φόρεσε ένα υπέροχο κόκκινο **φόρεμα** στην ορκωμοσία της. Τι είναι συντακτικά η λέξη;

Α. αντικείμενο
Β. σύστοιχο αντικείμενο
Γ. κατηγορούμενο
Δ. υποκείμενο

7. Απαγορεύεται να χρησιμοποιείς το όνομά μου για τις υποθέσεις σου. Ποιο είναι το υποκείμενο του ρήματος **απαγορεύεται;**

Α. εσύ (εννοείται)
Β. το όνομα
Γ. η βουλητική πρόταση
Δ. αυτός

8. **Μάταιες** αποδείχθηκαν οι προσπάθειές μας να τον πείσουμε. Η σημειωμένη λέξη είναι:

Α. υποκείμενο
Β. αντικείμενο
Γ. κατηγορούμενο
Δ. επιθετικός προσδιορισμός

9. Το γατάκι **έφαγε** το φαγητό του με όρεξη. Το ρήμα της πρότασης:

Α. είναι απρόσωπο
Β. έχει σύστοιχο αντικείμενο
Γ. είναι αμετάβατο
Δ. είναι συνδετικό

10. *Η τράπεζα στέλνει ενημερωτικά σημειώματα του πατέρα μου. Η λέξη* ***σημειώματα*** *είναι:*

Α. κατηγορούμενο
Β. έμμεσο αντικείμενο
Γ. άμεσο αντικείμενο
Δ. σύστοιχο αντικείμενο

11. *Ο καθηγητής έκρινε την προσπάθεια του μαθητή* ***μέτρια****. Τι είναι συντακτικά η λέξη;*

Α. κατηγορούμενο αντικειμένου
Β. κατηγορούμενο υποκειμένου
Γ. αντικείμενο
Δ. επιθετικός προσδιορισμός

12. *Φάνηκε ότι δεν με υπολογίζεις. – Φάνηκε καπνός στον ουρανό. Το ρήμα* ***φάνηκε*** *είναι:*

Α. προσωπικό και στις δύο προτάσεις
Β. απρόσωπο και στις δύο προτάσεις
Γ. προσωπικό στην πρώτη και απρόσωπο στη δεύτερη
Δ. απρόσωπο στην πρώτη και προσωπικό στη δεύτερη

13. *Το καλύτερο* ***παιχνίδι*** *της παρέας ήταν το κρυφτό. Η σημειωμένη λέξη λειτουργεί συντακτικά ως:*

Α. κατηγορούμενο της λέξης κρυφτό
Β. υποκείμενο του ρήματος ήταν
Γ. αντικείμενο του ρήματος ήταν
Δ. κατηγορούμενο του ρήματος ήταν

14. *Πολλές φορές οι αριστερόχειρες συναντούν* ***μικρές*** *ή* ***μεγάλες*** *δυσκολίες στην καθημερινότητά τους. Οι λέξεις είναι:*

Α. αντικείμενα
Β. υποκείμενα
Γ. επιθετικοί προσδιορισμοί
Δ. κατηγορηματικοί προσδιορισμοί

15. *Ο παππούς έδωσε ένα φιλί* ***του γιου*** *του. Τι είναι συντακτικά το σημειωμένο ουσιαστικό;*

Α. έμμεσο αντικείμενο
Β. κατηγορούμενο αντικειμένου
Γ. υποκείμενο
Δ. άμεσο αντικείμενο

16. *Η Σοφία γέμισε* ***το συρτάρι*** *του γραφείου* ***χαρτιά****. Οι λέξεις διαδοχικά είναι:*

Α. έμμεσο αντικείμενο - άμεσο αντικείμενο
Β. υποκείμενο - αντικείμενο
Γ. άμεσο αντικείμενο - έμμεσο αντικείμενο
Δ. σύστοιχα αντικείμενα

17. ***Σφυρί*** *και* ***καρφιά*** *θα χρειαστούμε για την εργασία μας. Τι είναι συντακτικά οι λέξεις;*

Α. κατηγορούμενα **Β.** υποκείμενα **Γ.** αντικείμενα **Δ.** προσδιορισμοί

18. *Του* ***ζήτησαν*** *να αποκαλύψει την ταυτότητά του. Ποιο είναι το άμεσο αντικείμενο του σημειωμένου ρήματος;*

Α. του
Β. την ταυτότητα
Γ. να αποκαλύψει την ταυτότητά του
Δ. δεν έχει, είναι αμετάβατο

19. *Σου εύχομαι να γίνεις* ***ό,τι ονειρεύεσαι****! Η σημειωμένη πρόταση είναι:*

Α. αντικείμενο του ρήματος *ονειρεύεσαι*
Β. αντικείμενο του ρήματος *να γίνεις*
Γ. κατηγορούμενο του ρήματος *ονειρεύεσαι*
Δ. κατηγορούμενο του εννοούμενου υποκειμένου *εσύ*

20. *Ο δαφνοστεφανωμένος έφηβος στο σήμα του Ολυμπιακού συμβολίζει την ευγενή άμιλλα και το αθλητικό ιδεώδες. Το ρήμα είναι:*

Α. αμετάβατο **Β.** μονόπτωτο **Γ.** δίπτωτο **Δ.** απρόσωπο

Δ. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ: ΡΗΜΑΤΑ (Γ' ΜΕΡΟΣ)

1. *Να αντιστοιχίσετε τις* ***λέξεις*** *με τις* ***σημασίες*** *τους:*

κατανέμω	•	• χάνω το θάρρος, το κουράγιο, δειλιάζω σε δύσκολες καταστάσεις
υστερώ	•	• διαμοιράζω με ακρίβεια και μέθοδο
κατευνάζω	•	• μειώνω την ένταση μιας ψυχικής ή σωματικής αντίδρασης
φλυαρώ	•	• λέω πολλά, χωρίς ουσία και άσκοπα λόγια
λιποψυχώ	•	• σε σχέση με κάποιον ή κάτι είμαι κατώτερος, μειονεκτώ

ευημερώ	•	• βρίσκομαι σε πολύ καλή οικονομική κατάσταση, ζω άνετα
δονώ	•	• υποστηρίζω μια αντίθετη γνώμη, διαφωνώ με κάτι
παρεκκλίνω	•	• προσπαθώ να βλάψω κάποιον με ύπουλο, επίμονο και μεθοδικό τρόπο
διχογνωμώ	•	• απομακρύνομαι από την πορεία μου, ξεφεύγω
υπονομεύω	•	• τραντάζω, ταρακουνώ

2. *Να κυκλώσετε όσες λέξεις έχουν την **ίδια σημασία** με την αρχική:*

βελτιώνω:	προοδεύω	εξελίσσω	καλυτερεύω	δημιουργώ
εκμηδενίζω:	εξαλείφω	μειώνω	βελτιώνω	κλείνω
εξασθενίζω:	αφαιρώ	αποδυναμώνω	αδυνατίζω	εξανεμίζω
βιάζομαι:	σπεύδω	διατρέχω	επείγομαι	καταστρέφω
απαλλάσσω:	διαφέρω	αποδεσμεύω	απελευθερώνω	λυτρώνω
ενθαρρύνω:	εμψυχώνω	καρδιοχτυπώ	προωθώ	αποδοκιμάζω
διαισθάνομαι:	προβλέπω	σκέφτομαι	μαντεύω	πληροφορούμαι
προκύπτει:	απορρέει	πηγάζει	προέρχεται	συνάγεται

3. *Για καθεμιά από τις σημειωμένες λέξεις των προτάσεων να κυκλώσετε αυτή που έχει την **ίδια σημασία**:*

1. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας **εκμηδένισε** τις αποστάσεις.
   Α. εξάλειψε **Β.** μείωσε **Γ.** βελτίωσε **Δ.**υπερέβη

2. Οι γονείς οφείλουν **να υποστηρίζουν** τα παιδιά τους σε κάθε απόφασή τους.
   Α. να κρατούν **Β.** να αναβαθμίζουν
   Γ. να συμπαραστέκονται **Δ.** να συμβουλεύουν

3. Η ομάδα μας **υπερισχύει** αριθμητικά, οπότε η νίκη είναι δεδομένη.
   Α. συγκρίνεται **Β.** ξεχωρίζει **Γ.** προοδεύει **Δ.** υπερτερεί

4. **Σκοπεύεις** να συμβάλεις στα έξοδα της αγοράς του αυτοκινήτου;
   Α. Επιθυμείς **Β.** Προτίθεσαι **Γ.** Ονειρεύεσαι **Δ.** Εξαναγκάζεσαι

5. Λίγο πριν τον θάνατό του, ο πρόεδρος του κόμματος **μεταβίβασε** ολόκληρη την περιουσία του σε φιλανθρωπικά ιδρύματα.
   Α. παραχώρησε **Β.** εξέδωσε **Γ.** πούλησε **Δ.** μετακίνησε

6. Ο Παύλος δυστυχώς **υιοθετεί** όλες τις ρατσιστικές απόψεις του πατέρα του.
   Α. σκέφτεται **Β.** εκφράζει **Γ.** ενστερνίζεται **Δ.** συμφωνεί

7. Οι αρχαίοι Έλληνες λάτρευαν και **εξυμνούσαν** τους ήρωες μέσα από τα έργα τους.
   Α. σέβονταν **Β.** εγκωμίαζαν
   Γ. μιμούνταν **Δ.** θαύμαζαν

8. Τα ξημερώματα οι άνεμοι **ενισχύθηκαν** αρκετά και φούντωσαν το πύρινο μέτωπο της Πάρνηθας.
Α. λοξοδρόμησαν **Β.** ισχυροποιήθηκαν **Γ.** αποδυναμώθηκαν **Δ.** φύσηξαν

4. *Για καθεμιά από τις σημειωμένες λέξεις των προτάσεων να κυκλώσετε αυτή που έχει* ***αντίθετη σημασία****:*

1. Μετά από επιτόπια έρευνα **διαπιστώσαμε** ότι αίτιο της φωτιάς ήταν ο εμπρησμός.
Α. αμφιβάλαμε **Β.** κατοχυρώσαμε **Γ.** αρνηθήκαμε **Δ.** δηλώσαμε

2. Σε όλη της τη ζωή **υπέφερε** από φρικτούς πόνους λόγω της ασθένειάς της.
Α. γελούσε **Β.** αντιδρούσε **Γ.** απολάμβανε **Δ.** διαχειριζόταν

3. Μην **υποβαθμίζεις** τη βοήθεια που έδωσε η Σερβία στη χώρα μας.
Α. αποδέχεσαι **Β.** αποδοκιμάζεις **Γ.** αναβαθμίζεις **Δ.** παραδέχεσαι

4. Οι δύο χώρες **παραμέρισαν** τις διαφορές τους για να αντιμετωπίσουν τον κοινό εχθρό.
Α. προσπέρασαν **Β.** επέμειναν **Γ.** συζήτησαν **Δ.** μελέτησαν

5. **Πιθανολογώ** ότι σύντομα θα έχουμε νέα από την υπηρεσία.
Α. Αρνούμαι **Β.** Υποθέτω **Γ.** Είμαι βέβαιος **Δ.** Δεν είμαι βέβαιος

6. Τον τελευταίο καιρό το ενδιαφέρον της κυβέρνησης **εστιάζεται** στην καταπολέμηση της ακρίβειας.
Α. προβάλλεται **Β.** διαμορφώνεται **Γ.** επικεντρώνεται **Δ.** απομακρύνεται

7. Σύμφωνα με το BBC, η Αρμενία είναι η πρώτη χώρα που **ασπάστηκε** τον Χριστιανισμό.
Α. απαρνήθηκε **Β.** μιμήθηκε **Γ.** διαχώρισε **Δ.** αποδέχτηκε

8. Η θεά Αφροδίτη **αναδύθηκε** από τους αφρούς της θάλασσας των Κυθήρων.
Α. βυθίστηκε **Β.** κρύφτηκε **Γ.** ξεπήδησε **Δ.** εισέβαλε

5. *Να κυκλώσετε τη* ***σωστή απάντηση****:*

1. Ποια είναι η κυριολεκτική σημασία του ρήματος **θυσιάζω**;
Α. προσφέρω ως θυσία κάτι
Β. στερούμαι ή απαρνιέμαι κάτι, προκειμένου να πετύχω

2. Το ρήμα **μηχανεύομαι** σημαίνει:
Α. επινοώ ένα τέχνασμα, ώστε να ξεγελάσω κάποιον
Β. κατασκευάζω μηχανές

3. Ο κίνδυνος μπορεί να:
Α. ελλοχεύει **Β.** παρερμηνεύει

4. Το νέο νοσοκομείο της Πλάκας _____ πρόσφατα με όλο το αναγκαίο προσωπικό.
Α. εξοπλίστηκε **Β.** επανδρώθηκε

10

5. Οι εισβολείς **αναχαιτίστηκαν** στα σύνορα Ιράν και Ιράκ. Το ρήμα σχετίζεται ετυμολογικά με τη λέξη:

Α. χαίτη **Β.** χαιρετισμός

6. Ποια λέξη σχετίζεται ετυμολογικά με το ρήμα **επιδεινώνω**;

Α. δεινοπαθώ **Β.** δυναμικός

7. Με εξέθεσε στους συναδέλφους _____ τα λόγια μου.

Α. μεταποιώντας **Β.** παραποιώντας

8. Τα ρήματα **συνδυάζω** και **συνταιριάζω** είναι:

Α. συνώνυμα **Β.** αντώνυμα

6. *Να συμπληρώσετε τα κενά με τα ρήματα που δίνονται στον σωστό τύπο:*

συμπεραίνω, αντιτίθεμαι, αθετώ, επιζητώ, διαφεύγω, φιλονικώ, συμβιβάζω, αποποιούμαι

1. Από τις ενδείξεις που έχω, μπορώ να _____ ότι θα μας βοηθήσει.

2. Δεν μπόρεσε ποτέ να _____ τους ρόλους της μητέρας και της νοικοκυράς.

3. Ο υπάλληλος _____ την ευθύνη για το λάθος που έγινε δείχνοντας τον συνάδελφό του ως υπαίτιο.

4. Ο ασθενής _____ τον κίνδυνο και φαίνεται πως θα αναρρώσει σύντομα.

5. Σε όλη του τη ζωή _____ δημόσια προβολή και αναγνώριση.

6. Δεν θέλω να _____ μαζί του, αν και έχω απόλυτο δίκιο.

7. Ο αρμόδιος υπουργός _____ στην τροποποίηση του νομοσχεδίου.

8. Μην _____ τις υποσχέσεις σου.

Ε. ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1ο
Η τύχη να είσαι δάσκαλος

Και ο δάσκαλος να το ξέρει καλά: οι μαθητές του τον καταλαβαίνουν. Καταλαβαίνουν το δίκιο του, καταλαβαίνουν τον εκνευρισμό του. Και σχεδόν πάντα σέβονται αυτό που είναι. Γιατί οι μαθητές του είναι παιδιά και έφηβοι και έχουν ψυχή ευαίσθητη, όσο κι αν είναι δύσκολο να το καταλάβουν οι μεγάλοι. Γι' αυτό οι μαθητές του μπορούν να τον στηρίξουν, μπορούν να τον βοηθήσουν στο δύσκολο έργο του.

Και τι, τέλος πάντων, τι θα μπορούσε να είναι ο δάσκαλος χωρίς τους μαθητές του, χωρίς τις **υπέροχες** απορίες τους, τα υψωμένα χέρια, τα γέλια και τις ζωηρές φωνές τους; Θα μπορούσε ίσως να είναι ένας τίμια εργαζόμενος καθημερινός άνθρωπος, ένας υποδειγματικός και ενεργός πολίτης. Όμως, θα του έλειπε η αίγλη του δασκάλου και το **μεγαλείο** που χαρίζει στον αληθινό δάσκαλο η υπέροχη πράξη της διδασκαλίας. Θα του έλειπε η μοναδική αίσθηση του αληθινού παιδαγωγού ψυχών. Αίσθηση που θα ήταν μεγάλη τιμή για τον ίδιο. Γιατί είναι μεγάλη τιμή για εκείνον να διδάσκει. Είναι μεγάλη τιμή να είναι Δάσκαλος.

Ναι! Είναι μεγάλη τιμή για εκείνον να είναι δάσκαλος. Γιατί **πλάθει ψυχές**, μαθαίνει στους μαθητές του να μαθαίνουν, ανοίγει απέραντους ορίζοντες γνώσης στα μάτια τους και τους δίνει ελπίδες για ένα καλύτερο αύριο. Είναι μεγάλη τιμή και μεγάλη τύχη να είναι κανείς δάσκαλος, γιατί είναι εκείνος που φροντίζει και νοιάζεται για το μέλλον των παιδιών, για το μέλλον επομένως του κόσμου όλου.

Σταύρος Τσαγκαράκης, Το εγχειρίδιο του καλού δασκάλου, εκδ. Ταξιδευτής

› ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

1. *Ποια είναι η στάση του συγγραφέα απέναντι στο επάγγελμα του δασκάλου;*

Α. Το θεωρεί απλώς βιοποριστικό.
Β. Το παρουσιάζει ως δύσκολο.
Γ. Το εκθειάζει.
Δ. Το θεωρεί απαρχαιωμένο.

2. *Τι θα έλειπε από τον δάσκαλο αν δεν είχε μαθητές, κατά τον συγγραφέα;*

Α. Η τιμή που προσφέρει το επάγγελμα.
Β. Η αίσθηση του εργαζόμενου πολίτη.
Γ. Η δυνατότητα να μάθει νέα πράγματα.
Δ. Η οικονομική ασφάλεια.

3. *Ποιο είναι το αντικείμενο του ρήματος* ***σέβονται*** *στην πρόταση* ***Και σχεδόν πάντα σέβονται αυτό που είναι;***

Α. πάντα
Β. που
Γ. αυτό που είναι
Δ. δεν έχει

4. *Το ρήμα* **θα μπορούσε** *είναι:*

Α. αμετάβατο
Β. απρόσωπο
Γ. μεταβατικό
Δ. συνδετικό

10

5. ***Θα του έλειπε η μοναδική αίσθηση του αληθινού παιδαγωγού ψυχών.*** *Η πρόταση αποτελείται από:*

Α. Υποκείμενο – Ρήμα – Αντικείμενο
Β. Υποκείμενο – Ρήμα – Άμεσο Αντικείμενο – Έμμεσο αντικείμενο
Γ. Υποκείμενο – Ρήμα – Αντικείμενο – Κατηγορούμενο
Δ. Υποκείμενο – Ρήμα - Κατηγορούμενο

6. *Οι απορίες των παιδιών χαρακτηρίζονται από τον συγγραφέα* ***υπέροχες****. Δηλαδή:*

Α. παράξενες **Β.** θαυμάσιες **Γ.** ενοχλητικές **Δ.** πολύπλοκες

7. *Η λέξη* ***μεγαλείο*** *στη φράση* ***το μεγαλείο που χαρίζει στον αληθινό δάσκαλο η πράξη της διδασκαλίας*** *σημαίνει:*

Α. υπεροψία **Β.** σπουδαιότητα **Γ.** δυσκολία **Δ.** απλότητα

8. *Η φράση* ***πλάθει ψυχές*** *δηλώνει ότι ο δάσκαλος:*

Α. μαθαίνει στα παιδιά να σχεδιάζουν.
Β. θεραπεύει ψυχικά τραύματα.
Γ. στηρίζει ψυχολογικά τους μαθητές του.
Δ. διαμορφώνει τον χαρακτήρα τους.

9. ***Είναι μεγάλη τιμή και μεγάλη τύχη να είναι κανείς δάσκαλος.*** *Οι λέξεις* ***τιμή*** *και* ***τύχη*** *είναι:*

Α. υποκείμενα
Β. αντικείμενα
Γ. κατηγορούμενα
Δ. υποκείμενο και κατηγορούμενο

10. *Η «μεγάλη τύχη» του δασκάλου, όπως την περιγράφει το κείμενο, συνδέεται περισσότερο με:*

Α. τη σταθερότητα της δουλειάς του.
Β. τη συμβολή του στη διαμόρφωση του μέλλοντος των παιδιών.
Γ. τη δυνατότητα να εργάζεται ανάμεσα σε παιδιά.
Δ. τη δυνατότητα να εργάζεται λίγες ώρες.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2ο
Η εκπαίδευση στο Βυζάντιο

Η καλή μόρφωση ήταν το ιδανικό κάθε Βυζαντινού. Την **απαιδευσία**, την έλλειψη πνευματικής καλλιέργειας, τη θεωρούσαν ατύχημα και συμφορά, σχεδόν έγκλημα. Τους αμαθείς συνεχώς τους κορόιδευαν και τους περιγελούσαν, κι ας κατείχαν ακόμη και τα ανώτατα αξιώματα, όπως του αυτοκράτορα και του πατριάρχη.

Η κοσμική εκπαίδευση στο Βυζάντιο ήταν οργανωμένη και τα σχολεία ήταν ιδιωτικά ή εκκλησιαστικά. Τα παιδιά πήγαιναν σ' αυτά σε ηλικία έξι έως οκτώ ετών και οι γονείς τους πλήρωναν τα δίδακτρα σε είδος ή σε χρήματα. Μάλιστα, τα υψηλά δίδακτρα της ιδιωτικής διδασκαλίας την έκαναν **απρόσιτη** για τις περισσότερες οικογένειες των Βυζαντινών. Δύο ήταν οι βαθμίδες εκπαίδευσης του Βυζαντίου: Η προπαιδεία, που αντιστοιχεί στο σημερινό δημοτικό και διαρκούσε 3 έως 4 χρόνια, και η εγκύκλιος παιδεία, που αντιστοιχεί στο γυμνάσιο και το λύκειο, διαρκούσε 4 χρόνια και φοιτούσαν μαθητές από τα 12 ή 14 χρόνια τους. Όσοι τελείωναν και ένιωθαν ότι είχαν αρκετές δυνάμεις, μπορούσαν να πάνε στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση για περισσότερες σπουδές.

Το πρώτο πράγμα που διδασκόταν ένα παιδί, όταν γινόταν έξι ετών, ήταν η γραμματική ή το «ελληνίζειν την γλώσσαν». Εκτός από το διάβασμα, το γράψιμο, τη γραμματική και το συντακτικό, όπως τα εννοούμε σήμερα, **εξυπακουόταν**, επίσης, μια γνώση των κλασικών[1], καθώς και σχόλια στους κλασικούς, ιδίως στον Όμηρο, του οποίου τα έργα μάλιστα τα αποστήθιζαν. Όλοι οι Βυζαντινοί ήξεραν να αναγνωρίζουν στίχους του Ομήρου. Και τους άλλους ποιητές τους διάβαζαν και τους μάθαιναν, κανένας όμως δεν είχε την ανώτατη αυτή θέση, που διατήρησε έως το τέλος ο Όμηρος.

10

Σε ηλικία δεκατεσσάρων χρόνων οι μαθητές περνούσαν στη Ρητορική, μάθαιναν την ορθή προφορά και μελετούσαν τον Δημοσθένη, καθώς και άλλους ρήτορες και πεζογράφους. Μετά τη Ρητορική έπρεπε να σπουδάσουν την τρίτη επιστήμη, τη Φιλοσοφία και τις τέσσερις τέχνες, δηλαδή την Αριθμητική, τη Γεωγραφία, τη Μουσική και την Αστρονομία. Μπορούσε, επίσης, ο μαθητής να διδαχθεί Νομική, Ιατρική και Φυσική. Παράλληλα, στα παιδιά έδιναν και θρησκευτική μόρφωση. Τα θρησκευτικά, όμως, τα δίδασκαν χωριστά και οι δάσκαλοι ήταν κληρικοί. Τα παιδιά μάθαιναν ολόκληρη τη Βίβλο. Μετά τον Όμηρο, η Βίβλος ήταν η κύρια πηγή νύξεων και παραπομπών στη βυζαντινή λογοτεχνία.

Όσον αφορά στην Πανεπιστημιακή εκπαίδευση, στη Βυζαντινή αυτοκρατορία ανέκαθεν λειτουργούσαν πολλές ανώτερες σχολές, ιδίως ιερατικές, ιατρικές και προπάντων νομικές, στην Αντιόχεια, στην Αλεξάνδρεια, στη Βηρυτό, στη Θεσσαλονίκη, στην Κωνσταντινούπολη. Το πρώτο Πανεπιστήμιο ιδρύθηκε στην Κωνσταντινούπολη στις 26 Φεβρουαρίου του 425 από τον Θεοδόσιο Β΄.

https://www.philomatheiaplus.com

› ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

11. *Η εκπαίδευση στο Βυζάντιο διεξαγόταν:*

Α. σε δημόσια σχολεία χωρίς δίδακτρα.
Β. σε ιδιωτικά ή εκκλησιαστικά σχολεία με υψηλά δίδακτρα.
Γ. είτε σε δημόσια είτε σε ιδιωτικά σχολεία ανάλογα με την επιθυμία των γονέων.
Δ. μόνο σε εκκλησιαστικά σχολεία υπό την επίβλεψη ιερέων.
Ε. τίποτα από τα παραπάνω

12. *Σύμφωνα με το κείμενο, η εγκύκλιος παιδεία του βυζαντινού εκπαιδευτικού συστήματος:*

Α. αντιστοιχεί στο σημερινό δημοτικό με τη διαφορά ότι διαρκεί 5 χρόνια.
Β. αντιστοιχεί στο γυμνάσιο και έχει διάρκεια 3 χρόνια, όπως και σήμερα.
Γ. περιλαμβάνει μόνο το λύκειο και διαρκεί 4 χρόνια.
Δ. έπεται του σταδίου της προπαιδείας και διαρκεί 4 χρόνια.
Ε. προηγείται της προπαιδείας και ολοκληρώνεται σε 2 χρόνια.

13. ***απαιδευσία****: Ποια λέξη έχει αντίθετο νόημα;*

Α. αμάθεια **Β.** ικανότητα **Γ.** μόρφωση
Δ. απεραντοσύνη **Ε.** ενδιαφέρον

1. Κλασικοί: αποκαλούνται οι συγγραφείς που τα έργα τους έχουν αντέξει στον χρόνο και διαβάζονται μαζικά αιώνες μετά τη συγγραφή τους.

10

14. *Ποια λέξη έχει το ίδιο νόημα με το επίθετο* ***απρόσιτη****, με τη σημασία που έχει αυτό στο κείμενο;*

Α. ακριβή **Β.** κατανοητή **Γ.** απλησίαστη
Δ. δύσβατη **Ε.** δυσβάσταχτη

15. ***εξυπακουόταν*** *επίσης μια γνώση των κλασικών: Τι σημαίνει η σημειωμένη λέξη;*

Α. εκτιμούνταν **Β.** προσφερόταν **Γ.** ακουγόταν δυνατά
Δ. ήταν σημαντική **Ε.** ήταν δεδομένη

16. *Ποια είναι η συντακτική θέση της λέξης* ***ποιητές;***

Α. υποκείμενο **Β.** αντικείμενο **Γ.** σύστοιχο αντικείμενο
Δ. κατηγορούμενο του υποκειμένου **Ε.** κατηγορούμενο του αντικειμένου

17. *Ποια μορφή έχει το υποκείμενο της πρότασης* ***κανένας όμως δεν είχε την ανώτατη αυτή θέση;***

Α. ουσιαστικό **Β.** επίθετο **Γ.** μετοχή
Δ. αντωνυμία **Ε.** δευτερεύουσα πρόταση

18. *Η φράση* ***στα παιδιά*** *λειτουργεί συντακτικά ως:*

Α. υποκείμενο **Β.** άμεσο αντικείμενο **Γ.** έμμεσο αντικείμενο
Δ. κατηγορούμενο **Ε.** εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός

19. *Το ρήμα* ***λειτουργούσαν*** *είναι:*

Α. αμετάβατο **Β.** μεταβατικό **Γ.** συνδετικό
Δ. δίπτωτο **Ε.** μονόπτωτο

20. *Το πρώτο πανεπιστήμιο ιδρύθηκε:*

Α. στις αρχές του 5ου αιώνα **Β.** στις αρχές του 4ου αιώνα
Γ. στα τέλη του 4ου αιώνα **Δ.** τον 6ο αιώνα
Ε. στο δεύτερο μισό του 5ου αιώνα